

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษาพระครูโสภณปริยัติสุธี วัดคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้มุ่งจะศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชน โดยบทบาทของพระสงฆ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการสงเคราะห์ชุมชนทั้งแก่ประชาชนทั่วไป ผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์และครอบครัวของผู้ป่วย ผู้ติดเชื้อตลอดจนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ทั้งในชุมชน โดยรอบวัดและในสังคม โดยการรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อมาได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา แล้วจึงกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์และพฤติกรรมในเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนตามสภาพที่เป็นจริง ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการค้นคว้าและศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาและเลือกระเบียบวิธีการวิจัย

งานศึกษานี้ผู้ศึกษาได้เลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเหตุผล 3 ประการ ดังนี้

1. คำถามในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งคำถามในประเด็นต่างๆตามจุดประสงค์ในการศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์ โดยบทบาทของพระสงฆ์ว่า กระบวนการที่พระสงฆ์ใช้สงเคราะห์ชุมชนเป็นอย่างไร และบทบาทมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมและสถานการณ์ของพระสงฆ์อย่างไรและได้รับการยอมรับจากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไร เป็นคำถามที่ต้องการคำอธิบายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการสงเคราะห์ชุมชนด้านโรคเอดส์โดยบทบาทพระสงฆ์ ซึ่งประเด็นคำถามดังกล่าว นั้น การวิจัยเชิงคุณภาพจะสามารถอธิบายได้อย่างละเอียดลึกซึ้งหลายแง่มุม ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดของ

ข้อมูลได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุที่ว่าเครื่องมือที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้ศึกษาคือกมลจักรสำคัญ ฉะนั้นประเด็นคำถามในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการกำหนดเฉพาะประเด็นหลักใหญ่ๆ ส่วนในการกำหนดประเด็นย่อยนั้น ขึ้นอยู่กับข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในภาคสนามของผู้ศึกษาว่าจะกำหนดประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง que ศึกษาอย่างไร

2. การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความเคลื่อนไหว (Dynamic) อยู่ตลอดเวลาทั้งยังมีความละเอียดอ่อนไปตามสภาพการณ์ของสังคมที่มีการผันแปรด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและการเมืองทั้งยังเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้สึก ความคาดหวังความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดจากโรคเอดส์ในท่ามกลางภาวะการที่เกิดสภาพปัญหา อันเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ซึ่งการแพร่ระบาดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ก่อให้เกิดภาวะบีบคั้นทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบคิดและพฤติกรรมของบุคคล พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่ได้รับทราบความคาดหวังหนึ่งของสังคมว่าจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหามาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ให้สามารถในการดำรงอยู่อย่างปึกคึกในสังคม ซึ่งในการศึกษาปรากฏการณ์ในลักษณะเช่นนี้ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจะสามารถอธิบายความ โขงโยของปรากฏการณ์ได้อย่างชัดเจน

3. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีการแสดงออก โดยผ่านการคิด และพิจารณาจากบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมมาแล้ว อีกทั้งเหตุผลในการแสดงออกของแต่ละบุคคลอาจจะเหมือนหรือต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของบุคคลนั้น และส่วนหนึ่งในการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ จะแสดงออกตามที่เขาคิดว่าผู้ชมในสังคมนั้นต้องการดั่งเช่นที่ Goffman ได้เปรียบไว้ว่าการแสดงออกของมนุษย์เปรียบเสมือนบ้านที่มี 2 ส่วนคือ ส่วนรับแขก และห้องส่วนตัว ซึ่งห้องรับแขกจะมีการตกแต่งอย่างสวยงาม เพื่อให้เป็นที่พอใจของแขกที่มาเยี่ยมชม หากแต่ในห้องส่วนตัวเช่น ห้องครัว ห้องนอนและห้องน้ำปกติจะไม่ต้องการให้แขกเห็น เพราะไม่ต้องการให้แขกเกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีแก่ตน เฉกเช่นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งนิยมใช้แบบสอบถามนั้น มักจะถามได้เฉพาะห้องรับแขก ไม่ได้ความเป็นจริงในห้องส่วนตัว แต่ในงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมุ่งเน้นที่ให้ได้ความจริงจากห้องส่วนตัวจึงเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนไม่มาก จึงเป็นข้อแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ไม่สามารถสร้างความสนิทสนมกับผู้ให้ข้อมูลได้ เนื่องจากต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดบทบาท
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์
3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดแหล่งข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคม โดยมุ่งที่จะหาคำตอบว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างไร มีกระบวนการอย่างไร สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์นั้น ได้มุ่งที่จะศึกษาว่า มีรูปแบบวิธีการและเทคนิคอย่างไร ตลอดจนมีปัจจัยและเงื่อนไขใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นการมุ่งศึกษารายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการหาผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกว้างๆ ว่า คือพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชน ประชาชนทั่วไปในชุมชน ผู้ที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากปัญหาโรคเอดส์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ชุมชนในกรณีปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งสามารถแยกออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ที่มีบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชน ในที่นี้คือพระครูโสภณปริยัติสุธี และคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในการทำงานในโครงการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ของวัดคอยสะแก
2. ประชาชนทั่วไป ในที่นี้หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งแต่ละคนมีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาที่แตกต่างกัน
3. ผู้ที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากโรคเอดส์ ได้แก่ ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ผู้ป่วยโรคเอดส์และสมาชิกในครอบครัวของผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์

4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์โดยบทบาทของพระสงฆ์ เช่นคณะทำงานของโครงการเอดส์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

การสร้างและเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวผู้ศึกษาเอง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยในแนวนี เป็นการเน้นการใช้คนสัมพันธ์กับคน ผู้วิจัยจึงต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตสิ่งแวดล้อมและปฏิกิริยาของผู้ให้ข้อมูลตลอดเวลา เพื่อเก็บภาพอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้นำมาใช้วิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อที่ทำการศึกษาไว้กว้าง ๆ ล่วงหน้า เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึก การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เป็นหน้าที่ของผู้วิจัย ในการซักถามรายละเอียดจากผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ได้กำหนดหัวข้อของการศึกษาไว้ 5 ประเด็นคือ

2.1 ลักษณะของชุมชน ได้ศึกษาถึง ลักษณะทางกายภาพ สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษาและการสาธารณสุขตลอดจนพัฒนาการด้านต่างๆของชุมชน

2.2 ข้อมูลวัด ได้ศึกษาถึง ประวัติความเป็นมาของวัด การพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัด ระบบความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับสังคม ตลอดจนบทบาทของพระสงฆ์ในวัดต่อชุมชนนับจากอดีตราบจนถึงปัจจุบัน

2.3 ภูมิหลัง และการปรับเปลี่ยนความคิดของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน

2.4 บทบาทพระสงฆ์ในการใช้การสงเคราะห์ชุมชนได้แก่ วิธีการ รูปแบบและเทคนิค ตลอดจนหลักธรรมที่นำมาใช้ในการสงเคราะห์ชุมชน

2.5 ผลของการสงเคราะห์ชุมชนโดยบทบาทของพระสงฆ์ ซึ่งจะศึกษาถึงการยอมรับผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนารูปแบบ เทคนิคและวิธีในการดำเนินการ

2.6 ปัจจัยและเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์

3. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นแบบวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อบันทึกรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

4. กล้องถ่ายรูปและเทปบันทึกเสียง เพื่อบันทึกรายละเอียดต่างๆ รูปภาพและเสียง ซึ่งจะช่วยในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลในบางกรณี ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตข้อมูลทางกายภาพและปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยการสังเกตจากลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของวัดและพระสงฆ์ที่มีต่อสังคม รวมไปถึงการสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติงานในโครงการเอคส์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และฆราวาสที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการเอคส์ ทั้งในส่วนของผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันและผู้ได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งระหว่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากผู้ศึกษาจะพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโครงการตามโอกาสต่างๆ แล้ว ผู้ศึกษายังใช้ความสัมพันธ์ทางสังคมส่วนตัวจากการที่มีญาติมิตรอยู่ในชุมชนไปเยี่ยมเยือน ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในโอกาสต่างๆ ซึ่งวิธีการเช่นนี้ช่วยให้การพูดคุย สนทนาในเรื่องราวทั่วไปอย่างไม่ไปเป็นทางการในตามโอกาสต่างๆ เช่น การพูดคุยในงานบุญต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลในทางอ้อมซึ่งถือว่าเป็นวิธีหนึ่งในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลอีกด้วย

สำหรับวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษายังใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยการจัดกลุ่มสนทนาระหว่างพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการดำเนินการในฐานะของผู้ทำหน้าที่ในการสงเคราะห์ชุมชนเรื่องโรคเอดส์ ซึ่งทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างกันและร่วมวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในการรวมกลุ่มเพื่อสนทนานั้น ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมืออย่างดีจากพระสงฆ์ที่ทำงานดังกล่าว ในการรวมกลุ่มและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างกัน ในประเด็นที่ผู้ศึกษาได้กำหนด พร้อมทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตบรรยากาศของการสนทนาและปฏิกิริยาของผู้ร่วมสนทนา รวมไปถึงบันทึกข้อมูลเพื่อสร้างบรรยากาศในการสนทนาให้เป็นไปโดยธรรมชาติ เช่นเดียวกับกลุ่มประชาชนในชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มถึงความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อพระสงฆ์ และมุมมองที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์เกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนในเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนผลดีและผลเสียและแนวโน้มที่ควรจะเป็นในอนาคต

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพราะการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นผู้ที่รอบรู้ข้อมูล และเรื่องราวที่ศึกษาได้ดี ทำให้ได้ข้อมูลเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องมีความระมัดระวังและตรวจสอบโดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในหมู่บ้านออกเป็น 4 กลุ่มคือ

2.1 กลุ่มพระสงฆ์ได้แก่พระครูโสภณปริยัติสุธี พระมหาอินสอน พระมหาธีราวุฒิ พระมหาประวิตร พระมหาทองสุกข์ ตลอดจนพระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการซึ่งร่วมในโครงการเครือข่ายช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัวประกอบด้วยเจ้าคณะตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง และตำบลเชิงคอย

2.2 กลุ่มคณะทำงานที่เป็นฆราวาสได้แก่ นายสมาน นายจรูญ นางเสริมศรี นางแสงจันทร์

2.3 กลุ่มผู้ติดเชื้อที่ได้รับการช่วยเหลือ ได้แก่ นางโสภณ นางจันทร์สม นายอินจันทร์

2.4 กลุ่มประชาชนในชุมชนโดยรอบวัดคอยสะเก็ด จำนวน 10 ราย

2.5 กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มัคทายก กรรมการวัด และ คณะกรรมการหมู่บ้าน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 7 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2542 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาคือ

ช่วงแรก เป็นช่วงที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการและบริบทเกี่ยวกับวัดและพระสงฆ์ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นทั้งเอกสารที่จำเป็นต้องค้นคว้าและสืบเสาะจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ที่สามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ช่วงนี้ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน

ช่วงที่สอง เป็นช่วงของการศึกษาข้อมูลจากคณะทำงานของโครงการ ฯ โดยการสร้างความคุ้นเคยกับคณะทำงานทั้งที่เป็นฆราวาสและพระสงฆ์ โดยการที่ผู้วิจัยเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆของโครงการฯ และเริ่มวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการทำหน้าที่สังเคราะห์ชุมชน จากการพูดคุยสอบถามถึงความคิดเห็น แนวคิด ยุคสมัย ต่างๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนั้นผู้ศึกษาได้ใช้ช่วงเวลาหนึ่งสำหรับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานว่าให้เกิดผลอย่างไร ได้รับการยอมรับอย่างไร ทั้งนี้โดยความพยายามใน

การประสานความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ศึกษาและผู้คนในชุมชน ผู้คิดเชื้อ พระสงฆ์ที่ร่วมในเครือข่าย และผู้นำชุมชน ซึ่งช่วงนี้ใช้เวลา 2 เดือน

ช่วงที่สาม เป็นช่วงสุดท้ายใช้เวลาประมาณ 4 เดือน ก่อดั้งแต่เดือนเมษายน 2542 ถึงเดือนกรกฎาคม 2542 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจัง

การตรวจสอบข้อมูล

ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้รับไม่สอดคล้องกัน ได้ทำการตรวจสอบ โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) โดยนำข้อมูลไปตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และนำข้อมูลทั้งหมดไปตรวจสอบกับพระสงฆ์คณะทำงาน ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์และได้รับความช่วยเหลือ เพื่อเปรียบเทียบและหาเหตุผลในการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้กระทำตลอดในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล พร้อมทั้งยังมีการบันทึกแยกหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อต้องการโยงใยถึงความสัมพันธ์ และความน่าเชื่อถือของปัจจัยต่างๆ ตลอดเวลา เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดไว้ผู้ศึกษาจึงทำการเขียนรายงานการวิจัย โดยได้สรุปประเด็นการวิจัยใน 2 ประเด็นคือ รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคที่พระสงฆ์ใช้ในการสงเคราะห์ชุมชน ตลอดจนปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องต่อการสงเคราะห์ชุมชนโดยบทบาทของพระสงฆ์ โดยการเชื่อมโยงผลการศึกษาที่ได้รับกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยได้เปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์เป็นบทบาทที่ได้รับความคาดหวังจากสังคมจากบทบาทในสถานภาพของการเป็นภิกษุสงฆ์และได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นลักษณะที่มีความสอดคล้องกับความต้องการผู้ที่ประสบปัญหาและชุมชนและกระบวนการที่พระสงฆ์ใช้การสงเคราะห์ชุมชนทั้งในส่วนของวิธีการหลักสูตรและเทคนิคล้วนก็มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิต และสภาพการณ์ของสังคม ทั้งภายในและภายนอกชุมชนและในช่วงสุดท้ายจะเป็นการเสนอแนะแนวความคิดในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาและการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับเพื่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาที่เหมาะสมโดยการนำเอาศักยภาพของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม